

V Bruseli 8. 7. 2019
COM(2019) 324 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE
o vykonávaní makrofinančnej pomoci tretím krajinám v roku 2018

{SWD(2019) 292 final}

OBSAH

1	ÚVOD	2
2	OPERÁCIE MAKROFINANČNEJ POMOCI V ROKU 2018	3
2.1	Prehľad	3
2.2	Jednotlivé operácie makrofinančnej pomoci v prijímajúcich krajinách v roku 2018.....	4
2.2.1	Gruzínsko	4
2.2.2	Jordánsko	5
2.2.3	Moldavsko	6
2.2.4	Tunisko	7
2.2.5	Ukrajina	8
2.3	Prehľad reforiem podporovaných operáciami makrofinančnej pomoci	9
3	ZABEZPEČENIE RIADNEHO VYUŽÍVANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV MAKROFINANČNEJ POMOCI: OPERATÍVNE POSÚDENIA, HODNOTENIA EX POST A AUDITY	9
3.1	Operatívne posúdenia	9
3.2	Hodnotenia ex post.....	10
3.2.1	Makrofinančná pomoc I a II pre Ukrajinu.....	10
3.2.2	Makrofinančná pomoc I pre Jordánsko	11
3.2.3	Makrofinančná pomoc pre Kirgizskú republiku.....	11
4	VŠEOBECNÝ VÝVOJ TÝKAJÚCI SA NÁSTROJA MAKROFINANČNEJ POMOCI	12
4.1	Fungovanie nástroja makrofinančnej pomoci	12
4.2	Budúci vývoj: makrofinančná pomoc v ďalšom viacročnom finančnom rámci	13
5	NOVÉ ŽIADOSTI O POMOC A BUDÚCE NÁVRHY KOMISIE – ROZPOČTOVÁ SITUÁCIA.....	14

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní makrofinančnej pomoci tretím krajinám v roku 2018

1 Úvod

Makrofinančná pomoc (MFP) je finančný nástroj EÚ¹ zameraný na riešenie výnimočných potrieb vonkajšieho financovania v krajinách, ktoré sú geograficky, hospodársky a politicky blízke EÚ. Jeho hlavným cieľom je obnoviť makroekonomickú a finančnú stabilitu kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajín a krajín európskeho susedstva a zároveň podporiť makroekonomickú úpravu a štrukturálne reformy. Pomoc sa poskytuje buď vo forme úverov, na ktoré si Komisia požičia potrebné finančné prostriedky na kapitálových trhoch a následne ich požičia prijímajúcej krajine, alebo za určitých okolností vo forme grantov financovaných z rozpočtu EÚ.

Makrofinančná pomoc dopĺňa program úprav a reforiem dohodnutý s Medzinárodným menovým fondom (MMF) a zároveň je ním podmienená. Makrofinančná pomoc je podmienená aj dodržiavaním ľudských práv a účinnými demokratickými mechanizmami v prijímajúcej krajine. Vypláca sa v splátkach, ktoré sú striktné závislé od úspešného vykonávania prísnych reformných opatrení zameraných na navrátenie hospodárstva prijímajúcej krajiny na dlhodobu udržateľnú cestu. Makrofinančná pomoc teda dopĺňa pravidelnú pomoc EÚ v rámci spolupráce a prispieva k širšiemu cieľu zachovania stability a podpory prosperity mimo EÚ. V kontexte pretrvávajúcej makroekonomickej a politickej nestability v krajinách susediacich s EÚ je makrofinančná pomoc všeobecne uznávaná ako účinný nástroj reakcie na krízu, ktorý EÚ umožňuje zasiahnuť viditeľným a flexibilným spôsobom a s výrazným politickým pákovým efektom².

Objem makrofinančnej pomoci poskytnutej tretím krajinám vzrástol z 1,2 miliardy EUR v rokoch 2000 – 2008 na 6,3 miliardy EUR v rokoch 2009 – 2018. Politické a hospodárske otrasy v arabských stredomorských partnerských krajinách viedli od roku 2012 k zvýšenému dopytu po makrofinančnej pomoci, pričom operácie sa realizovali v Jordánsku a Tunisku. V roku 2014 konflikt na východnej Ukrajine a výrazné zhoršenie hospodárskej a finančnej situácie krajiny viedli k makrofinančnej pomoci v bezprecedentnom rozsahu. V období od roku 2014 do roku 2018 bola v rámci štyroch operácií makrofinančnej pomoci pre Ukrajinu vyplatená suma 4,4 miliardy EUR, čo predstavuje najväčšiu makrofinančnú pomoc, aká kedy bola v takom krátkom čase poskytnutá krajine mimo EÚ.

S cieľom riešiť pretrvávajúcu geopolitickú a hospodársku nestabilitu v regióne sa po zvyšok viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 maximálny objem úverov makrofinančnej pomoci zvýšil z 0,5 miliardy EUR na 2 miliardy EUR ročne. Komisia navrhla zachovať objem úverov v hodnote 2 miliárd EUR ročne aj počas viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027.

¹ Právnym základom makrofinančnej pomoci tretím krajinám, ktoré nie sú rozvojovými krajinami, je článok 212 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

² Makrofinančná pomoc takisto dopĺňa ďalšie vonkajšie opatrenia alebo nástroje financovania vonkajšej činnosti EÚ v rámci susedstva vrátane rozpočtovej podpory. Správa o rozpočtovej podpore za rok 2018 je dostupná na adrese: https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/budget_support_-_trends_results_2018_final_1.pdf.

Táto výročná správa je vypracovaná v súlade s informačnými povinnosťami Komisie, ktoré sú stanovené v jednotlivých rozhodnutiach Rady a v spoločných rozhodnutiach Európskeho parlamentu a Rady o operáciách makrofinančnej pomoci. Správu dopĺňa pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý obsahuje podrobnejšiu analýzu makroekonomických súvislostí a vykonávania jednotlivých operácií makrofinančnej pomoci.

2 OPERÁCIE MAKROFINANČNEJ POMOCI V ROKU 2018

2.1 Prehľad

V roku 2018 boli prijaté rozhodnutia o poskytnutí ďalšej makrofinančnej pomoci Gruzínsku a Ukrajine, pričom Komisia vyplatila prvé splátky v rámci oboch programov do konca roka. Takisto došlo k pokroku v realizácii prebiehajúcich programov makrofinančnej pomoci v Jordánsku a Tunisku (schválených v roku 2016) a Moldavsku (schváleného v roku 2017). Vyplácanie v rámci týchto programov makrofinančnej pomoci sa oneskorilo, ale bolo to z dôvodov, ktoré EÚ nemohla nijako ovplyvniť.

Stav realizácie programov makrofinančnej pomoci bol ku koncu roka 2018 takýto:

- **Makrofinančná pomoc pre Tunisko II (MFP II):** Európska únia schválila 6. júla 2016 ďalšiu makrofinančnú pomoc pre Tunisko (MFP II) v maximálnej výške 500 miliónov EUR vo forme úverov³, ktorá sa má vyplatiť v troch splátkach. V auguste 2017 nadobudli účinnosť memorandum o porozumení (MoP) a dohoda o úverovom mechanizme. Prvá splátka v rámci programu MFP II vo výške 200 miliónov EUR bola vyplatená 25. októbra 2017, druhá splátka vo výške 150 miliónov EUR bola uvoľnená 24. júna 2019 a posledná splátka by sa mala vyplatiť do konca roka 2019 za predpokladu splnenia zostávajúcich politických podmienok a pokračovania programu MMF.
- **Makrofinančná pomoc pre Jordánsko II (MFP II):** Spoluzákonodarcovia v nadväznosti na operáciu v hodnote 180 miliónov EUR ukončenú v roku 2015 prijali 14. decembra 2016 rozhodnutie⁴ o poskytnutí ďalšej makrofinančnej pomoci Jordánsku (MFP II) v maximálnej výške 200 miliónov EUR, a to výhradne vo forme úverov. Memorandum o porozumení medzi EÚ a Jordánskom bolo podpísané 19. septembra 2017. Pomoc bola vyplatená v dvoch splátkach po 100 miliónov EUR, a to v októbri 2017 a júni 2019.
- **Makrofinančná pomoc pre Moldavsko:** Spoluzákonodarcovia prijali 13. septembra 2017 rozhodnutie o poskytnutí makrofinančnej pomoci Moldavsku v maximálnej výške 100 miliónov EUR, pričom 40 miliónov EUR sa poskytne vo forme grantov a 60 miliónov EUR vo forme úverov. Memorandum o porozumení, dohoda o úverovom mechanizme a dohoda o grante medzi EÚ a Moldavskom nadobudli účinnosť v januári 2018. Pomoc sa vypláti v troch splátkach. V roku 2018 sa pozastavilo vyplatenie prvej splátky vo výške 30 miliónov EUR z dôvodu nesplnenia politických podmienok. Tomu predchádzalo niekoľko znepokojivých udalostí vrátane zrušenia platnosti výsledkov volieb primátora v Kišiňove, ktoré poukázali na vážny úpadok demokracie v Moldavsku. V súčasnosti sa očakáva,

³ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1112 zo 6. júla 2016 o poskytnutí ďalšej makrofinančnej pomoci Tunisku (Ú. v. EÚ L 186, 9.7.2016, s. 1).

⁴ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2371 zo 14. decembra 2016 o poskytnutí ďalšej makrofinančnej pomoci Jordánsku hášimovskému kráľovstvu (Ú. v. EÚ L 352, 23.12.2016, s. 18).

že vyplatenie prebehne v rokoch 2019 a 2020 za predpokladu splnenia politických podmienok a zvyšných politických podmienok a pokračovania programu MMF.

- **Makrofinančná pomoc pre Gruzínsko III (MFP III):** Spoluzákonodarcovia prijali 18. apríla 2018 rozhodnutie o poskytnutí ďalšej makrofinančnej pomoci Gruzínsku (MFP III) v maximálnej výške 45 miliónov EUR, pričom 35 miliónov EUR sa poskytne vo forme úverov a 10 miliónov EUR vo forme grantov. Makrofinančná pomoc nadobudla účinnosť v novembri 2018 po ratifikácii právnych dokumentov v gruzínskom parlamente. Prvá splátka vo výške 20 miliónov EUR bola vyplatená v decembri 2018 a vyplatenie druhej splátky vo výške 25 miliónov EUR (20 miliónov EUR vo forme úverov a 5 miliónov EUR vo forme grantov) je plánované v polovici roka 2019 za predpokladu splnenia zvyšných politických podmienok a pokračovania programu MMF.
- **Makrofinančná pomoc pre Ukrajinu IV (MFP IV):** Komisia 9. marca 2018 predložila Ukrajine návrh na poskytnutie ďalšej makrofinančnej pomoci vo výške 1 miliardy EUR vo forme úverov, ktorá sa má vyplatiť v dvoch splátkach v rokoch 2018 – 2019. Spoluzákonodarcovia prijali toto rozhodnutie 4. júla 2018 a makrofinančná pomoc nadobudla účinnosť po ratifikácii memoranda o porozumení a dohody o úverovom mechanizme v ukrajinskom parlamente v novembri 2018. Prvá splátka vo výške 500 miliónov EUR bola vyplatená v decembri 2018 a druhá splátka by mala byť vyplatená v prvej polovici roka 2019 za predpokladu splnenia zvyšných politických podmienok a pokračovania programu MMF.

V roku 2018 boli schválené nové operácie makrofinančnej pomoci v celkovej hodnote 1 045 miliónov EUR, z ktorých sa vyplatilo 520 miliónov EUR. V prílohe 1A a 1B sa uvádzajú podrobnejšie informácie o skutočne vyplatených prostriedkoch podľa krajín a regiónov ku koncu roka 2018.

2.2 Jednotlivé operácie makrofinančnej pomoci v prijímajúcich krajinách v roku 2018

2.2.1 Gruzínsko

Gruzínsko zaznamenalo po spomalení v rokoch 2015 – 2016 výrazné oživenie. Zraniteľnosť krajiny voči vonkajším vplyvom pretrváva, ale najmä vo forme veľkého deficitu bežného účtu a vysokého zahraničného dlhu. Túto zraniteľnosť umocňujú regionálne a globálne faktory, ako sú napríklad riziká spojené s celosvetovým spomalením hospodárskeho rastu.

V roku 2018 sa reálny HDP Gruzínska podľa odhadu zvýšil o 4,8 % v dôsledku domáceho aj zahraničného dopytu. Podľa odhadov sa fiškálny deficit verejných financií znížil z 3,9 % HDP v roku 2017 na 3,3 % HDP v roku 2018 na základe hospodárskeho rastu a konsolidačného úsilia. To zároveň Gruzínsku umožnilo mierne znížiť verejný dlh na 43 % HDP v roku 2018, a to zo 45 % HDP v roku 2017. Platobná bilancia Gruzínska je naďalej zraniteľná v dôsledku znižujúceho sa, ale stále veľkého deficitu bežného účtu (6,7 % HDP za prvé tri štvrtroky roku 2018 v porovnaní so 7,5 % HDP za rovnaké obdobie v roku 2017) a vysokého zahraničného dlhu (109 % HDP v roku 2018 v porovnaní so 113 % HDP v roku 2017). Medzinárodné rezervy Gruzínska sa v posledných rokoch zvyšovali a ku koncu roka 2018 dosiahli 3,3 miliardy USD (čo pokryje 3,4 mesiaca dovozu). Zároveň sa však zvyšovali potreby rezerv a rezervy sú v súčasnosti pod úrovňou, ktorú MMF považuje za primeranú.

V tejto súvislosti v apríli 2017 Gruzínsko a MMF uzavreli trojročnú (2017 – 2020) rozšírenú dohodu v rámci rozšíreného fondu v hodnote 285 miliónov USD. Program rozšíreného fondu úspešne napreduje. Prvé tri preskúmania programu boli ukončené podľa plánu v decembri 2017, júni 2018 a decembri 2018. V rámci nich Gruzínsko splnilo všetky ciele. MMF a gruzínske orgány uzavreli dohodu na pracovnej úrovni o štvrtom preskúmaní programu v máji 2019. Po ukončení preskúmania bude Gruzínsku poskytnutých približne 41,6 milióna USD.

V júni 2017 Gruzínsko požiadalo o ďalšiu makrofinančnú pomoc z EÚ⁵. V septembri 2017 Komisia predložila spoluzákonodarcom EÚ návrh na ďalšiu makrofinančnú pomoc Gruzínsku v maximálnej výške 45 miliónov EUR (10 miliónov EUR vo forme grantov a 35 miliónov EUR vo forme úverov). Európsky parlament a Rada prijali rozhodnutie v apríli 2018. Memorandum o porozumení, dohoda o grante a dohoda o úverovom mechanizme v súvislosti s prebiehajúcou operáciou makrofinančnej pomoci boli podpísané formou výmeny listov v auguste 2018.

Po nadobudnutí účinnosti memoranda o porozumení a sprievodných dohôd v novembri 2018 bola Gruzínsku v decembri 2018 vyplatená prvá splátka vo výške 20 miliónov EUR (5 miliónov EUR vo forme grantov a 15 miliónov EUR vo forme úverov). Ďalším krokom realizácie programu makrofinančnej pomoci bude vyplatenie druhej a zároveň poslednej splátky vo výške 25 miliónov EUR (5 miliónov EUR vo forme grantov a 20 miliónov EUR vo forme úverov), ktoré je naplánované v polovici roka 2019. Vyplatenie druhej splátky bude okrem splnenia politických podmienok a pokroku v programe MMF podmienené aj splnením osobitných politických podmienok dohodnutých medzi Gruzínskom a EÚ v memorande o porozumení. Tieto politické podmienky majú posilniť gruzínske hospodárstvo v oblasti riadenia verejných financií, vo finančnom sektore, v oblasti sociálnej politiky a politiky trhu práce a v oblasti podnikateľského prostredia.

2.2.2 Jordánsko

Kríza v Sýrii naďalej brzdí jordánske hospodárstvo a ovplyvňuje jeho vonkajšiu a fiškálnu pozíciu. Reálny HDP sa v roku 2018 podľa odhadu mierne zvýšil o 2,1 %, prakticky rovnakou mierou od roku 2016. Hospodársky rast zostal nedostatočný na to, aby zastavil rast miery nezamestnanosti, ktorá sa v štvrtom štvrťroku 2018 mierne zvýšila na 18,7 % (v porovnaní s 18,5 % v štvrtom štvrťroku 2017 a 15,3 % v roku 2016). Celkový fiškálny deficit (vrátane grantov) sa v roku 2018 znížil na 2,4 % HDP vďaka fiškálnym opatreniam, ktoré orgány prijali začiatkom roka. Fiškálna pozícia je naďalej závislá od zahraničných grantov, ktoré v roku 2018 predstavovali 3 % HDP. Celkový hrubý verejný dlh sa mierne znížil na 94 % HDP z 94,3 % na konci roka 2017. Vzhľadom na nízky rast a nepriaznivé vonkajšie podmienky Jordánsko potrebuje pritiahnuť väčšiu podporu od medzinárodného a regionálneho spoločenstva darcov, aby dokázalo znižovať verejný dlh. Deficit bežného účtu okrem zahraničných grantov aj napriek úpravám v posledných rokoch takisto zostáva veľmi vysoký (približne 10,2 % HDP za prvých 9 mesiacov roka 2018).

Rada MMF schválila 24. augusta 2016 trojročný program v rámci rozšíreného fondu vo výške 723 miliónov USD (150 % kvóty). Prvé preskúmanie programu MMF schválila rada MMF v júni 2017. V dôsledku oneskorení pri vykonávaní dohodnutých daňových reforiem trvalo druhé preskúmanie programu dlhšie, ako sa predpokladalo, a napokon ho výkonná rada MMF schválila 6. mája 2019.

⁵ Prvá a druhá operácia makrofinančnej pomoci pre Gruzínsko bola prisľúbená na medzinárodnej konferencii darcov v Bruseli v októbri 2008. Tieto operácie (každá vo výške 46 miliónov EUR) sa zrealizovali v rokoch 2009 – 2010 a 2015 – 2017.

Európsky parlament a Rada 14. decembra 2016 prijali rozhodnutie o druhom programe makrofinančnej pomoci (MFP II) vo výške 200 miliónov EUR vo forme úverov. Program MFP II, ktorý dopĺňa program MFP I vo výške 180 miliónov EUR vyplatených v roku 2015, má pomôcť Jordánsku vyrovnáť sa so zvýšenými potrebami vonkajšieho a fiškálneho financovania, ktoré sčasti súvisia s regionálnou nestabilitou, ako aj s prítomnosťou veľkého počtu sýrskych utečencov v Jordánsku.

Memorandum o porozumení a dohoda o úverovom mechanizme MFP II boli podpísané 19. septembra 2017. V memorande o porozumení sa stanovuje ambiciózny program reformy spojenej s každou z dvoch splátok, ktoré sa majú vyplatiť v rámci makrofinančnej pomoci. Podmienky zahŕňajú reformy, ktorých cieľom je: i) zabezpečiť, aby bol daňový systém transparentnejší a aby sa zlepšil výber daní; ii) posilniť riadenie verejných financií, záchrannú sociálnu sieť a trh práce; iii) zjednodušiť investovanie a obchod a iv) zlepšiť výkonnosť vodohospodárskeho sektora.

Komisia 25. októbra 2017 vyplatila prvú splátku vo výške 100 miliónov EUR. Vyplatenie druhej a zároveň poslednej splátky vo výške 100 miliónov EUR sa uskutočnilo v júni 2019.

2.2.3 *Moldavsko*

Moldavsko zažíva v posledných rokoch obdobie relatívnej stability a pokračuje v zotavovaní z bankovej krízy v rokoch 2014 – 2015. Hospodársky rast podporovaný oživením investícií a silným rastom domáceho obchodu, priemyslu a výstavby bol v roku 2018 na úrovni 4,0 % (pokles v porovnaní so 4,7 % v roku 2017). V strednodobom horizonte sa predpokladá, že hospodárska výkonnosť zostane stabilná so stálym rastom, miernou infláciou a priaznivou fiškálnou situáciou.

V roku 2018 bola ročná miera inflácie na úrovni 0,9 % (pod úrovňou cieľového koridoru $5 \% \pm 1,5$ percentuálneho bodu) v dôsledku kombinácie účinkov regulovaných cien a silného zhodnotenia meny. V strednodobom horizonte sa predpokladá, že inflácia bude smerovať k spodnej hranici cieľového koridoru. Fiškálna situácia sa za posledné roky výrazne zlepšila. Fiškálny deficit za rok 2018 na úrovni 0,9 % HDP bol výrazne pod cieľovou hodnotou 2,9 % HDP vzhľadom na lepšie výsledky v oblasti príjmov, než sa očakávalo, a na oneskorenie výdavkov.

Deficit bežného účtu sa v roku 2018 naďalej zvyšoval až na úroveň 10,5 % HDP v dôsledku nárastu neenergetického dovozu podmieneného oživením domáceho dopytu. Veľký nárast zaznamenáva aj vývoz, predovšetkým vývoz do EÚ po zavedení prehĺbenej a komplexnej dohody o voľnom obchode. V posledných rokoch sa zvýšila úroveň remitencií, stále však zaostáva za úrovňami v roku 2014.

Po kríze v roku 2014 Moldavsko požiadalo o pomoc MMF, ktorý v novembri 2016 schválil trojročnú dohodu o rozšírenom úvere a rozšírenom fonde vo výške 183 miliónov USD. Po dokončení tretieho preskúmania programu v júli 2018 MMF potvrdil, že program je vo všeobecnosti na dobrej ceste. Po zavedení balíka reforiem fiškálnej politiky v júli 2018 však boli vyjadrené obavy najmä v súvislosti s kapitálovou a daňovou amnestiou. MMF zastáva názor, že sú potrebné dodatočné opatrenia na riešenie obáv týkajúcich sa riadenia a fiškálnej oblasti, ktoré vyvolal tento zákon. Štvrté preskúmanie programu bolo odložené a čaká sa na zostavenie novej vlády.

Európsky parlament a Rada prijali v septembri 2017 rozhodnutie o poskytnutí makrofinančnej pomoci Moldavsku. Memorandum o porozumení s moldavskými orgánmi, v ktorom sú stanovené podmienky hospodárskej politiky, bolo podpísané v Bruseli v novembri 2017 a nadobudlo účinnosť v januári 2018. Memorandum o porozumení obsahuje 28 politických podmienok zameraných na päť oblastí reforiem: riadenie

verejného sektora, riadenie finančného sektora a dohľad nad ním, boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, reformy sektora energetiky a zlepšenie podnikateľského prostredia a vykonávanie prehĺbenej a komplexnej dohody o voľnom obchode.

V júni 2018 bolo pozastavené vyplatenie prvej z troch splátok makrofinančnej pomoci vo výške 30 miliónov EUR (20 miliónov EUR v úveroch a 10 miliónov EUR v grantoch). Dôvodom bolo nesplnenie politických podmienok, ktorému predchádzalo niekoľko znepokojivých udalostí vrátane zrušenia platnosti výsledkov volieb primátora v Kišiňove, ktoré poukázalo na vážny úpadok demokracie v Moldavsku. Z rovnakého dôvodu boli v roku 2018 Moldavsku pozastavené aj platby v rámci nástroja rozpočtovej podpory. EÚ vyzvala Moldavsko, aby vo februári 2019 usporiadalo parlamentné voľby, ktoré budú prebiehať vierohodným, inkluzívnym a transparentným spôsobom, a žiadala vytvorenie novej vlády a programu na základe výsledkov týchto volieb. Vyplatenie prvej splátky makrofinančnej pomoci bude pozastavené, až kým sa politické podmienky nebudú považovať za splnené. EÚ je odhodlaná spolupracovať v Moldavskej republike s aktérmi podporujúcimi reformný proces, ktorý je jadrom našej dohody o pridružení, najmä pokiaľ ide o boj proti korupcii, zabezpečenie nezávislosti súdnictva a odpolitizovanie štátnych inštitúcií.

2.2.4 Tunisko

Tunisko zaznamenalo za posledných osem rokov zdĺhavý hospodársky pokles v dôsledku zložitej politickej a hospodárskej transformácie, ku ktorej došlo po revolúcii v roku 2011 a zmene režimu. Krajinu takisto ovplyvňuje nestabilita a konflikt v regióne (najmä v Líbyi). Niekoľko teroristických útokov, ktoré sa odohrali v roku 2015, dočasne ochromilo odvetvie cestovného ruchu v krajine.

Hospodárstvo Tuniska zaznamenalo v roku 2018 mierne zlepšenie s celkovým odhadovaným rastom HDP o 2,5 %, a to po 1,9 % expanzii v roku 2017 a takmer nulovom raste v rokoch 2015 a 2016. Miera nezamestnanosti sa stabilizovala na úrovni približne 15,5 %. Inflácia dosiahla v júni 2018 hodnotou 7,8 %, čo je najvyššia úroveň za posledné desaťročie, ale na konci roka poklesla na 7,5 %. Oživenie cestovného ruchu a dobrá vývozná výkonnosť sa v plnej miere kompenzovali rastom cien ropy a znehodnotením tuniského dinára, čím sa deficit bežného účtu na konci roka 2018 zvýšil na 11,2 % HDP (oproti 10,2 % na konci roka 2017). Predpokladá sa, že zahraničný dlh dosiahol v roku 2018 celkovo približne 85 %. Medzinárodné rezervy dosiahli v septembri rekordne najnižšiu úroveň 69 dní dovozu a neskôr počas roku sa po emisii medzinárodných dlhopisov a vyplatení pôžičiek od medzinárodných finančných inštitúcií mierne zvýšili na približne 80 dní dovozu. Fiškálny deficit v roku 2018 sa odhadol na približne 5,3 %, čo prevyšuje pôvodný cieľ, ktorý orgány predpokladali vo výške 4,9 %. Predpokladá sa, že verejný dlh dosiahol úroveň približne 72 % HDP.

Tunisko v júni 2013 po prvý raz podpísalo s MMF dohodu o pohotovostnom úvere vo výške 1,75 miliardy USD. Platnosť dohody sa skončila v decembri 2015. V máji 2016 rada MMF schválila pre Tunisko 48-mesačný program v rámci rozšíreného fondu vo výške 2,9 miliardy USD (375 % kvóty) na podporu programu hospodárskej a finančnej reformy krajiny. Po schválení programu (v júni 2016) a štyroch preskúmaniach prvého programu (v júni 2017, marci 2018, júli 2018 a septembri 2018) sa doposiaľ vyplatilo približne 1,5 miliardy USD. V apríli 2019 MMF a tuniské orgány uzavreli dohodu na pracovnej úrovni o piatom preskúmaní programu. Tunisko dostane šiestu splátku vo výške 247 miliónov USD, ktorú 12. júna schválila 2019 výkonná rada MMF.

Od roku 2014 do roku 2017 EÚ poskytla Tunisku prvú operáciu makrofinančnej pomoci (MFP I) vo výške 300 miliónov EUR vo forme úverov. O druhú operáciu makrofinančnej pomoci (MFP II) požiadali tuniské orgány v auguste 2015, spoluzákonodarcovia ju

schválili v júli 2016 a vykonávať sa začala v októbri 2017 vyplatením prvej splátky vo výške 200 miliónov EUR (z celkovej sumy 500 miliónov EUR vo forme úverov). Druhá a tretia splátka (každá vo výške 150 miliónov EUR) sú podmienené realizáciou viacerých opatrení hospodárskej a sociálnej politiky zameraných na zlepšenie efektívnosti a spravodlivosti daňového systému, posilnenie systému sociálneho zabezpečenia v krajine, podporu zamestnanosti a podporu súkromných investícií. Následne bola v júni 2019 uvoľnená druhá splátka a vyplatenie tretej splátky sa očakáva do konca roku 2019.

2.2.5 *Ukrajina*

Po hlbokej recesii v rokoch 2014 – 2015 sa hospodárstvo Ukrajiny vrátilo k rastu. Rast reálneho HDP v roku 2018 sa odhaduje na úrovni 3,2 – 3,3 %. Inflácia sa spomalila z 13,7 % v decembri 2017 na 9,8 % v decembri 2018 najmä v dôsledku kontrakčnej menovej politiky centrálnej banky. Saldo bežného účtu Ukrajiny sa v roku 2018 zvýšilo na 3,6 % HDP v dôsledku rýchlo rastúceho dovozu a vyplácania dividend, ktoré čiastočne vyvážilo zvyšovanie remitencií Ukrajincov pracujúcich v zahraničí. Verejné financie sa v posledných rokoch skonsolidovali: deficit verejných financií v roku 2018 predstavoval 2 % HDP a pomer dlhu k HDP sa na konci roka znížil na 61 % HDP. Splatenie verejného dlhu však zostáva hlavnou krátkodobou úlohou v rámci ukrajinského hospodárstva.

V rokoch 2014 – 2017 EÚ vyplatila celkovo 2,8 miliardy EUR v rámci troch po sebe idúcich programov makrofinančnej pomoci pre Ukrajinu vo forme zvýhodnených úverov. Posledná splátka v rámci tretieho programu makrofinančnej pomoci bola v januári 2018 zrušená, pretože Ukrajina nespĺnila pred skončením tohto programu všetky podmienky. Na základe novej žiadosti ukrajinských orgánov Komisia v marci 2018 navrhla štvrtý program makrofinančnej pomoci v maximálnej výške 1 miliardy EUR, keďže Ukrajina splnila všetky potrebné hospodárske a politické kritériá na to, aby mohla čerpať z programu makrofinančnej pomoci, vrátane existencie rozdielu vo vonkajšom financovaní a problému so splatením verejného dlhu. Zároveň sa usúdilo, že nová makrofinančná pomoc by podnietila Ukrajinu v snahe udržať tempo reforiem, keďže vyplácanie je prepojené s ich vykonávaním.

Európsky parlament a Rada prijali tento návrh v júli 2018. V septembri 2018 Komisia a Ukrajina podpísali memorandum o porozumení, v ktorom sú stanovené osobitné politické podmienky týkajúce sa programu makrofinančnej pomoci, a dohodu o úverovom mechanizme. Prvá splátka vo výške 500 miliónov EUR bola vyplatená v decembri 2018 po tom, čo Ukrajina splnila politické podmienky, ktoré sa týkali boja proti korupcii, riadenia verejných financií, riadenia štátom vlastnených podnikov a privatizácie malých podnikov. Druhá splátka (ďalších 500 miliónov EUR) sa má vyplatiť v roku 2019 za predpokladu splnenia príslušných podmienok.

Podpora EÚ pre Ukrajinu je neoddeliteľnou súčasťou medzinárodného finančného balíka. Súbežne s novým programom makrofinančnej pomoci EÚ rokoval MMF o novom programe (14-mesačnej dohode o pohotovostnom úvere) pre Ukrajinu vo výške 3,9 miliardy USD podmienenom splnením viacerých podmienok, ktorý koncom roka 2018 podpísal. Prvá splátka vo výške 1,4 miliardy USD bola vyplatená v decembri 2018. Svetová banka zároveň schválila politickú záruku, ktorá Ukrajine umožní požičať si na medzinárodných trhoch prostriedky až do výšky 1 miliardy USD. V decembri 2018 Ukrajina vyčerpala z tejto sumy 400 miliónov USD.

2.3 Prehľad reforiem podporovaných operáciami makrofinančnej pomoci

Kritériá štrukturálnych reforiem v memorande o porozumení sú odrazom opatrení, ktoré prijímajúca krajina musí prijať, aby posilnila svoju makroekonomickú a finančnú stabilitu a zvýšila udržateľnosť platobnej bilancie.

V prípade programov makrofinančnej pomoci vykonaných v roku 2018 sa počet aj druh dohodnutých podmienok v krajinách východného a južného susedstva líšil. Vo východnom susedstve sa najčastejšie podmienky týkali zlepšenia riadenia verejného sektora, boja proti korupcii a praniu špinavých peňazí a zlepšenia podnikateľského prostredia. V prípade krajín južného susedstva sa v memorande o porozumení uvádzalo menej podmienok, pričom väčšinou boli zamerané na riadenie verejného sektora, sociálnu ochranu, záchrannú sociálnu sieť a trh práce. V tabuľke 1 sa uvádzajú podrobnejšie informácie.

Tabuľka 1: Prehľad reforiem podporovaných prebiehajúcimi operáciami makrofinančnej pomoci [čísla odkazujú na počet podmienok]

	Riadenie verejného sektora	Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí	Energetický sektor	Podnikateľské prostredie	Finančný sektor	Záchranná sociálna sieť a trh práce	Iné
Tunisko II	5	0	0	2	1	6	1
Jordánsko II	6	0	0	0	0	4	1
Moldavsko	5	6	5	7	5	0	0
Gruzínsko III	3	0	0	3	2	3	0
Ukrajina IV	4	6	1	2	2	3	0
Južné susedstvo	11	0	0	2	1	10	2
Východné susedstvo	12	12	6	12	9	6	0

3 ZABEZPEČENIE RIADNEHO VYUŽÍVANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV MAKROFINANČNEJ POMOCI: OPERATÍVNE POSÚDENIA, HODNOTENIA *EX POST* A AUDITY

3.1 Operatívne posúdenia

V súlade s požiadavkami nariadenia EÚ o rozpočtových pravidlách Komisia vykonáva pomocou externých poradcov operatívne posúdenia s cieľom získať primeranú istotu o fungovaní administratívnych postupov a finančných tokov v prijímajúcich krajinách.

Operatívne posúdenia sa zameriavajú na systémy riadenia verejných financií, predovšetkým na postupy a organizáciu ministerstiev financií a centrálnych bánk a konkrétnejšie na správu účtov, na ktoré sú vyplácané finančné prostriedky EÚ. Okrem toho sa osobitná pozornosť venuje práci inštitúcií vykonávajúcich externé audity, ich nezávislosti, pracovným programom a účinnosti ich kontrol. Takisto sa skúmajú postupy verejného obstarávania na centrálnej úrovni.

V roku 2018 Komisia v rámci príprav na novú operáciu makrofinančnej pomoci vykonala na Ukrajine operatívne posúdenie. V rámci posúdenia, ktoré sa dokončilo v septembri 2018, dospela k záveru, že postupy na Ukrajine poskytujú dostatočné záruky, aby sa začalo s plánovanou operáciou makrofinančnej pomoci. Z operatívneho posúdenia, ktoré predchádzalo novej operácii makrofinančnej pomoci v Gruzínsku a vykonalo sa v septembri 2017, vyplynulo, že napriek niekoľkým pretrvávajúcim

nedostatkom je súčasný stav administratívnych a finančných tokov v Gruzínsku primeraný tomu, aby bolo možné riadiť operácie makrofinančnej pomoci.

3.2 Hodnotenia *ex post*

V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách EÚ a s príslušnými rozhodnutiami o makrofinančnej pomoci Komisia po dokončení programov makrofinančnej pomoci vykonáva hodnotenia *ex post*⁶ s cieľom posúdiť ich vplyv. Hlavným cieľom týchto hodnotení je:

- i) analyzovať vplyv na hospodárstvo prijímajúcej krajiny a najmä na udržateľnosť jej vonkajšej pozície;
- ii) posúdiť pridanú hodnotu opatrenia EÚ.

Pracovný dokument útvarov Komisie o hodnoteniach *ex post* týkajúcich sa operácií makrofinančnej pomoci I a II pre Ukrajinu a operácie makrofinančnej pomoci I pre Jordánsko boli dokončené a uverejnené v auguste 2018. V roku 2018 Komisia takisto dala podnet na hodnotenie *ex post* týkajúce sa operácie makrofinančnej pomoci poskytnutej Kirgizskej republike v rokoch 2015 – 2016. Správa externých dodávateľov bola dokončená vo februári 2019 a sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie, na ktorom pracuje Generálne riaditeľstvo pre hospodárske a finančné záležitosti, bude dokončený a uverejnený v polovici roka 2019.

A napokon Komisia v roku 2018 takisto dala podnet na hodnotenia *ex post* týkajúce sa operácií makrofinančnej pomoci II pre Gruzínsko a makrofinančnej pomoci I pre Tunisko. Správy externých dodávateľov o týchto hodnoteniach *ex post* a sprievodné pracovné dokumenty útvarov Komisie by sa mali dokončiť a uverejniť v priebehu roka 2019.

3.2.1 Makrofinančná pomoc I a II pre Ukrajinu

Z hodnotenia *ex post* operácií makrofinančnej pomoci I a II pre Ukrajinu⁷ vyplynulo, že hlavnou pridanou hodnotou oboch programov bola mobilizácia značnej finančnej pomoci, ktorú krajina naliehavo potrebovala, takou rýchlosťou a v takom rozsahu, ktorým by nedokázali konkurovať jednotlivé členské štáty.

Makrofinančná pomoc sa ukázala ako rozhodujúca pri zabránení hlbšej hospodárskej recesii a napokon umožnila stabilizovať hospodárstvo Ukrajiny napríklad aj prostredníctvom podpory dôležitých štrukturálnych reforiem v oblasti riadenia verejných financií, boja proti korupcii, energetickej politiky, reštrukturalizácie finančného sektora a sociálnej politiky. Programy makrofinančnej pomoci takisto priniesli pridanú hodnotu v tom, že vysielajú signály obyvateľstvu a občianskej spoločnosti, a spôsobujú zvyšovanie dôvery v súkromnom sektore. Operácie pomohli priamo aj nepriamo zlepšiť udržateľnosť verejného dlhu Ukrajiny na základe dlhšej splatnosti a nižších úrokových mier makrofinančnej pomoci. Pôsobili ako katalyzátor ďalšej pomoci od bilaterálnych darcovských organizácií a posilnila sa nimi dôvera investorov. Makrofinančná pomoc mala na Ukrajinu zároveň pozitívny sociálny vplyv, pretože posilnila záchrannú sociálnu sieť a vo všeobecnosti zabránila šíreniu krízy, a tým aj vyššiemu rastu miery nezamestnanosti a väčším stratám v príjme domácností.

⁶ Všetky hodnotenia *ex post* sú k dispozícii na webovom sídle Komisie: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en.

⁷ https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities/ex-post-evaluation-mfa-operations-ukraine_en.

Vo všeobecnosti sa táto operácia makrofinančnej pomoci vyhodnotila ako úplne zosúladená s hlavnými zásadami a opatreniami prijatými v rámci vonkajších činností EÚ na Ukrajine. Podľa hodnotenia by sa mohlo zlepšiť zviditeľnenie v očiach verejnosti a informovanosť o osobitných podmienkach súvisiacich s programami makrofinančnej pomoci.

3.2.2 Makrofinančná pomoc I pre Jordánsko

Z hodnotenia *ex post*⁸ vyplynulo, že program mal význam v súvislosti s hospodárskymi problémami Jordánska a bol v súlade s prioritami EÚ. Pomohol krajine riešiť naliehavé potreby vonkajšieho a fiškálneho financovania a zachovať hospodársku stabilitu prostredníctvom riešenia štrukturálnych nedostatkov. Hodnotením sa takisto preukázalo, že makrofinančná pomoc I bola účinná pri dosahovaní stanovených cieľov: po ukončení programu bol deficit bežného účtu a rozpočtový deficit výrazne nižší a zároveň boli doplnené devízové rezervy, čo pomohlo stabilizovať vonkajšiu a fiškálnu pozíciu Jordánska. Napriek týmto výsledkom sa však krajina v roku 2016 snažila získať nové programy MMF a programy makrofinančnej pomoci a pokryť tak svoje potreby vonkajšieho financovania, ktoré v roku 2016 vzrástli v dôsledku eskalácie konfliktov v Sýrii a Iraku a pretrvávajúcej utečeneckej krízy, a požiadala o pomoc aj ďalších veriteľov.

Operácia makrofinančnej pomoci I sa realizovala efektívne a v úzkej spolupráci s jordánskymi orgánmi, MMF a Svetovou bankou, čo umožnilo EÚ čerpať z odborných poznatkov partnerských inštitúcií. Okrem toho sa vyhodnotilo, že bola v súlade s ďalšími politikami alebo nástrojmi EÚ, najmä s nástrojom rozpočtovej podpory. Operácia priniesla EÚ pridanú hodnotu, pretože umožnila krajine európskeho susedstva s rastúcim geopolitickým významom riadne sa vyrovnáť s naliehavými hospodárskymi a sociálnymi problémami, napríklad s prílevom utečencov. Dlhšou splatnosťou a nižšími úrokovými mierami makrofinančná pomoc I jednoznačne prispela k udržateľnosti verejného dlhu Jordánska a zvýšila dôveru v hospodárstvo krajiny.

Z hodnotenia vyplynulo, že program makrofinančnej pomoci I mal pozitívny sociálny vplyv. Pomohol zachovať makroekonomickú stabilitu a podporil jordánsku menu a jej naviazanie na americký dolár, čím sa ochránila životná úroveň obyvateľov Jordánska. Takisto posilnil záchrannú sociálnu sieť a ochránil najzraniteľnejšie skupiny pred vplyvom zrušenia dotácií v oblasti energetiky.

V hodnotení sa takisto poukázalo na potrebu užšej spolupráce s orgánmi a na potrebu ďalšieho usmernenia v operačných otázkach, aby sa odstránilo riziko oneskorenia. V súvislosti s tým, a ak o to krajina požiadala, by bolo vhodné poskytnúť technickú pomoc na uľahčenie a efektívnejšie riadenie vykonávania reforiem. A napokon by sa mohlo zlepšiť zviditeľnenie tejto intervencie EÚ a jej vnímanie verejnosťou prostredníctvom aktívneho úsilia o komunikáciu so širším publikom o potenciálnych prínosoch konkrétnych reforiem podporovaných v rámci programu makrofinančnej pomoci.

3.2.3 Makrofinančná pomoc pre Kirgizskú republiku

Z hodnotenia *ex post* týkajúceho sa výnimočnej makrofinančnej pomoci EÚ pre Kirgizskú republiku v rokoch 2015 – 2016, ktoré vypracovali externí dodávatelia, vyplynulo, že makrofinančná pomoc EÚ bola celkovo relevantná, konzistentná, účinná a realizovala sa efektívne.

⁸

https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities/ex-post-evaluation-mfa-operations-jordan_en.

Pridaná hodnota EÚ sa najviac prejavila v posilnenej podpore štrukturálnych reforiem vo viacerých prioritných oblastiach. Podmienky v rámci makrofinančnej pomoci zvyčajne dopĺňali početné opatrenia, ktoré už boli prijaté zo strany hlavných medzinárodných darcov ako MMF, čo posilnilo odôvodnenie určitých opatrení v oblasti úprav a potrebu rýchlo pokročiť v reformách v cieľových odvetviach. Takisto sa zistilo, že operácia makrofinančnej pomoci bola v súlade s ostatnými nástrojmi vonkajšej činnosti EÚ pre Kirgizsko vrátane programov rozpočtovej podpory. Okrem toho slúžila dôležitým politickým cieľom v kontexte Kirgizska a samotné vyplatenie makrofinančnej pomoci bude mať pravdepodobne značný pozitívny vplyv na bilaterálne politické vzťahy. Podľa záverov správy boli objem a forma pomoci primerané. Dôležitou črtou makrofinančnej pomoci EÚ v porovnaní s alternatívnymi zdrojmi financovania boli jej vysoko výhodné podmienky, ktoré zahŕňali časť vo forme grantu a úvery s dlhými splatnosťami a veľmi nízkymi úrokovými mierami. A napokon sa v správe uznáva aj to, že hoci operácia makrofinančnej pomoci nebola určená na priamu podporu sociálnej reformy, EÚ poskytla (ďalšiu) finančnú páku na to, aby zabránila prijatiu rôznych sporných zákonov, najmä zákonov namierených proti LGBTI osobám a „zahraničným agentom“.

Zároveň sa však v správe uvádza, že pre zdĺhavý proces rokovaní typický pre tento nástroj makrofinančnej pomoci⁹ sa oneskorilo vyplácanie a čiastočne sa znížila pridaná hodnota EÚ. Predpokladalo sa, že tieto oneskorenia nepriaznivo ovplyvnili mieru informovanosti/zviditeľnenia v súvislosti s operáciou. Napriek tomu však bolo načasovanie vyplácania od júna 2015 do apríla 2016 stále primerané vzhľadom na hospodárske problémy, ktorým čelila Kirgizská republika v období po ruskej kríze.

4 VŠEOBECNÝ VÝVOJ TÝKAJÚCI SA NÁSTROJA MAKROFINANČNEJ POMOCI

4.1 Fungovanie nástroja makrofinančnej pomoci

V spoločnom vyhlásení Európskeho parlamentu a Rady o makrofinančnej pomoci z roku 2013¹⁰ sa jasne stanovuje, že táto pomoc má makroekonomickú a finančnú povahu a jej cieľom je „obnova udržateľného stavu vonkajších financií oprávnených krajín a území, ktoré majú ťažkosti s vonkajším financovaním. Mala by byť oporou plnenia politického programu obsahujúceho rásne opatrenia na prispôbenie a opatrenia štrukturálnych reforiem zamerané na zlepšenie platobnej bilancie, najmä počas programového obdobia, a tiež posilniť vykonávanie príslušných dohôd s Úniou a spoločných programov“.

V súlade so zásadou 6 písm. a) toho istého spoločného vyhlásenia „podmienkou poskytnutia makrofinančnej pomoci by malo byť to, že oprávnená krajina alebo územie rešpektuje účinné demokratické mechanizmy vrátane pluralitného parlamentného systému a právneho štátu a zaručuje dodržiavanie ľudských práv“. Počas cyklu operácie makrofinančnej pomoci Komisia spolu s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť monitoruje plnenie týchto politických podmienok a každé vyplatenie je podmienené ich plnením.

V roku 2018 v rámci legislatívneho procesu týkajúceho sa nových návrhov na makrofinančnú pomoc III pre Gruzínsko a makrofinančnú pomoc IV pre Ukrajinu

⁹ Komisia návrh prijala v decembri 2011, ale schválenie spoluzákonodarcami sa posunulo na október 2013. Finančné prostriedky v rámci operácie sa vyplatili v plnej výške (v dvoch splátkach) až v rokoch 2015 a 2016 v dôsledku oneskorení, na ktoré EÚ nemala z veľkej časti žiadny vplyv.

¹⁰ Spoločné vyhlásenie Európskeho parlamentu a Rady prijaté spoločne s rozhodnutím o poskytnutí ďalšej makrofinančnej pomoci Gruzínsku (rozhodnutie (EÚ) 2013/778/EÚ z 12. augusta 2013). K dispozícii na stránke: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0778>.

(a počas postupu schvaľovania návrhu pre Moldavsko v roku 2017) Výbor Európskeho parlamentu pre zahraničné veci navrhol niekoľko pozmeňujúcich návrhov k návrhu Komisie, čo viedlo k zdĺhavejšiemu rozhodovaniu v súvislosti s Gruzínskom aj Ukrajinou. Táto tendencia predkladať pozmeňujúce návrhy k dohodnutému vzoru spoločného vyhlásenia z roku 2013 by mohla ohroziť hlavný cieľ makrofinančnej pomoci, ktorým je poskytovanie podpory v oblasti platobnej bilancie v krízovej situácii vtedy, keď je najpotrebnejšia (to sa uvádza aj v osobitnej správe Európskeho dvora audítorov o finančnej pomoci EÚ pre Tunisko v roku 2016).

V nadväznosti na zistenia Európskeho dvora audítorov Komisia – rovnako ako v predchádzajúcich rokoch – pokračuje v spolupráci so spoluzákonodarcami na tom, aby preskúmali možnosti, ako zvýšiť efektívnosť a účinnosť súčasného rozhodovacieho procesu.

Komisia považuje za dôležité, aby všetky inštitúcie naďalej dodržiavali zásady a zavedené právne predpisy založené na spoločnom vyhlásení Európskeho parlamentu a Rady o makrofinančnej pomoci z roku 2013.

V roku 2018 pokračovala Komisia vo svojom odhodlaní uplatňovať v praxi zásadu rovnakého zaobchádzania s Európskym parlamentom a Radou v súlade s článkom 9 Rámцovej dohody o vzťahoch medzi Európskym parlamentom a Európskou komisiou prostredníctvom výmeny informácií o makrofinančnej pomoci s Výborom pre medzinárodný obchod (výbor INTA) podľa dohody o výmene informácií medzi výborom INTA a GR pre hospodárske a finančné záležitosti z roku 2017.

4.2 Budúci vývoj: makrofinančná pomoc v ďalšom viacročnom finančnom rámci

Keďže susedstvo EÚ stále čelí geopolitickej a hospodárskej nestabilite, potreba makrofinančnej podpory EÚ bude v nasledujúcich rokoch pravdepodobne naďalej vysoká. V medziach strednodobého preskúmania viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 preto Komisia navrhla posilniť makrofinančnú pomoc ako nástroj makrofinančnej podpory a zvýšiť tak ročnú úverovú kapacitu makrofinančnej pomoci z 500 miliónov EUR na 2 000 miliónov EUR. Spoluzákonodarcovia tento návrh podporili.

Komisia 2. mája 2018 prijala oznámenie o viacročnom finančnom rámci (VFR) na obdobie po roku 2020. V prípade vonkajšej činnosti EÚ sa plánuje výrazne zjednodušiť existujúce nástroje s cieľom lepšie informovať o práci EÚ, zabrániť prekryvaniu činností, zabezpečiť, aby boli procesy menej ťažkopádne, zvýšiť efektívnosť a komplementárnosť a pritom lepšie preukázať pridanú hodnotu EÚ. Navrhuje sa, aby sa do nového Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (ďalej len „NDICI“) začlenilo niekoľko nástrojov viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020. Osobitné operácie makrofinančnej pomoci sa však aj naďalej budú aktivovať podľa potreby na základe samostatných rozhodnutí *ad hoc*, keďže sa uznáva, že rozhodovací proces operácií makrofinančnej pomoci by mal zostať odlišný. Makrofinančná pomoc sa bude naďalej riadiť riadnym legislatívnym postupom, ktorý si v súvislosti s každou konkrétnou operáciou vyžaduje súhlas Európskeho parlamentu a Rady.

Zároveň sa záruka za poskytovanie úverov makrofinančnej pomoci začlení do novej záruky pre vonkajšiu činnosť, ktorá sa má vytvoriť v rámci nástroja NDICI, pričom sa do nej začlení aj existujúci Garančný fond pre vonkajšie opatrenia. Komisia navrhla, aby celkový objem operácií v rámci záruky pre vonkajšiu činnosť predstavoval maximálne 60 miliárd EUR, pričom 14 miliárd EUR by bolo vyčlenených na úvery makrofinančnej pomoci, ktoré sa budú poskytovať so sadzbou 9 %, ako je to v súčasnosti. To je v súlade s celoročným objemom úverov makrofinančnej pomoci v hodnote 2 miliárd EUR, ktorý sa dohodol počas preskúmania VFR na roky 2014 – 2020 v polovici obdobia, čím sa potvrdila vysoká

európska pridaná hodnota a silný pákový efekt nástroja. Granty makrofinančnej pomoci sa navyše budú naďalej poskytovať oprávneným krajinám s veľmi vysokou zraniteľnosťou.

5 NOVÉ ŽIADOSTI O POMOC A BUDÚCE NÁVRHY KOMISIE – ROZPOČTOVÁ SITUÁCIA

Rok 2019 sa bude vyznačovať realizáciou prebiehajúcich operácií makrofinančnej pomoci, ktoré sú opísané v predchádzajúcom texte. Patrí medzi ne vyplatenie posledných splátok makrofinančnej pomoci II pre Jordánsko a Tunisko, makrofinančnej pomoci III pre Gruzínsko a makrofinančnej pomoci IV pre Ukrajinu, ako aj začatie vyplácania splátok v rámci operácie pre Moldavsko, ak budú splnené potrebné podmienky.

Očakáva sa, že makrofinančná pomoc vyplatená v roku 2019 vo forme úverov dosiahne celkovú sumu 960 miliónov EUR v porovnaní so sumou 515 miliónov EUR v roku 2018. Tabuľka 2 obsahuje prehľad záväzkov a platieb grantov makrofinančnej pomoci za roky 2017, 2018 a (orientačne) za rok 2019. Prognóza na rok 2019 je predbežná a zahŕňa iba tie operácie makrofinančnej pomoci, o ktorých spoluzákonodarcovia prijali rozhodnutie.

V súlade s predchádzajúcimi záväzkami Komisia v roku 2019 ďalej preskúma potreby financovania oprávnených krajín, ktoré v súčasnosti využívajú program MMF (konkrétne Jordánska, Tuniska a Ukrajiny), a v prípade potreby navrhne ďalšie operácie makrofinančnej pomoci pre tieto krajiny.

Tabuľka 2: Záväzky a platby grantov makrofinančnej pomoci, vyplatenie úverov makrofinančnej pomoci za roky 2017 – 2019 (v EUR)

	2015	2017	2018	2019 (orientačne)
Viazané rozpočtové prostriedky na granty	77 995 000	45 828 000	42 086 000	27 000 000
Operatívne posúdenia, štúdie PEFA, hodnotenia ex post	62 900	223 715	408 677	
MFP II pre Gruzínsko (prijaté rozhodnutie)			10 000 000	
MFP pre Moldavsko (prijaté rozhodnutie)		40 000 000		
Ďalšie možné operácie MFP				upresní sa
Celkové prostriedky	62 900	40 223 715	10 408 677	0
Neviazané rozpočtové prostriedky	77 932 100	5 604 285	31 677 323	27 000 000
Platobné rozpočtové prostriedky na granty	74 218 061	45 828 000	42 086 000	27 000 000
Operatívne posúdenia, štúdie PEFA, hodnotenia ex post	29 806	324 840, 36	102 133	304 949
MFP pre Gruzínsko (prijaté rozhodnutie)	13 000 000	10 000 000		
MFP II pre Gruzínsko (prijaté rozhodnutie)*			5 000 000	5 000 000
MFP pre Moldavsko (prijaté rozhodnutie)				20 000 000
Ďalšie možné operácie MFP				upresní sa
Celkové platby	13 029 806	10 324 840	5 102 133	25 304 949
Nepoužitá prostriedky na poskytovanie grantových platieb	61 188 255	35 503 160	36 983 867	1 695 051
Vyplatenie úverov makrofinančnej pomoci				
MFP pre Gruzínsko (prijaté rozhodnutie)	10 000 000	13 000 000		
MFP II pre Gruzínsko (prijaté rozhodnutie)			15 000 000	20 000 000
MFP I pre Tunisko (prijaté rozhodnutie)	200 000 000	100 000 000		
MFP pre Kirgizskú republiku (prijaté rozhodnutie)	5 000 000			
MFP III pre Ukrajinu (prijaté rozhodnutie)	600 000 000	600 000 000		
MFP II pre Tunisko (prijaté rozhodnutie)		200 000 000		300 000 000
MFP II pre Jordánsko (prijaté rozhodnutie)		100 000 000		100 000 000
MFP pre Moldavsko (prijaté rozhodnutie)				40 000 000
MFP IV pre Ukrajinu (prijaté rozhodnutie)			500 000 000	500 000 000
Ďalšie možné operácie MFP				upresní sa
Celkové vyplatenie úverov makrofinančnej pomoci	1245 000 000	1013 000 000	515 000 000	960 000 000